

שכונות בשינוי – תיאוריה של שינוי

מטרת המיזם

שיפור איכות החיים בשכונה בקרב כלל האוכלוסייה, ואוכלוסיות בסיכון בפרט, באמצעות חיזוק הקהילתיות האקטיביסטית, החינוך, התרבות, הרווחה, הבטחון אישי ושיפור המרחב הציבורי.

אוכלוסיית היעד

1. קהילות משימתיות, מנהיגות שכונתית ותושבים פעילים בשכונה
2. צעירים ומשפחות צעירות (18-35), ילדים ונוער (0-18)
3. אוכלוסיות בסיכון בשכונה (ילדים ונוער בסיכון, קשישים בסיכון, ועוד)
4. כלל אוכלוסיית השכונה

קריטריונים לבחירת שכונות הפיילוט

1. מספר קהילות בשכונה - 4 ומעלה
2. מספר חברי קהילות - לפחות 50 במצטבר (לפחות 12 במוצע לקהילה)
3. פרויקטים שהקהילה מפעילה - לפחות 6 פרויקטים (במצטבר), ולפחות 1 לכל קהילה בשנתיים האחרונות.
4. תחומי עיסוק של הקהילות בשכונה - לפחות פרויקט אחד העוסק בתחומי הליבה של המיזם ולפחות שני פרויקטים העוסקים באוכלוסיות בסיכון.
5. דירוג סוציו-אקונומי שכונה - אזורים סטטיסטים 1-10.
6. דירוג סוציו-אקונומי רשות 1-6. רשויות בדירוג 7 יתקבלו עם מכתב צורך מהרווחה - בדיקת כמות התושבים הנתמכים.
7. גודל השכונה ותיחום גאוגרפי - 8,000-12,000 תושבים בתיחום גאוגרפי. ביישובים של עד 25,000 תושבים יוגדר אזור פעילות תחום, אך נאפשר בו מגורים ביישוב מחוץ לאזור התחום, כאשר לפחות שתי קהילות מתגוררות בתוך האזור התחום.

הצרכים המרכזיים הקיימים בשכונות אלו:

1. העדר ראייה רחבה וניתוח כולל של צרכי השכונה
2. מחסור בשירותים ושירותים חברתיים ברמה מספקת בדגש על תחומי החינוך, תרבות, רווחה, בינוי וארגון קהילה, מרחבים ציבוריים
3. ריבוי אוכלוסיות בסיכון החיות בשכונה, ומנגד - מחסור במסגרות ושירותים עבורן, בדגש על ילדים ונוער בסיכון וקשישים.
4. דימוי שכונתי נמוך בקרב וותיקי השכונה, העדר תחושת שייכות וגאווה שכונתית
5. חוסר באוכלוסיות חזקות ובמשפחות צעירות חזקות בשכונה

התוכנית הינה תכנית התערבות שכונתית, רב שנתית בראיה רחבה המבוססת על ההבנה כי יש צורך להוביל שינוי במערכת השכונתית על מנת ליצר שינוי יסודי ארוך טווח בשכונה.

השינוי בשכונה ייווצר כתוצאה מפעולה משולבת של הרשות ושל תושבי השכונה. כדי שזה יקרה יש צורך לייצר מסה קריטית של תושבים פעילים, יוזמים, משפיעים ומעורבים מול הרשות מצד אחד, ולייצר שיתופי פעולה ארוכי טווח עם הרשות מצד שני. בהתאם לכך, מודל הפעולה של התוכנית שם דגש על:

- מיפוי צרכי השכונה והאוכלוסיות בסיכון בשכונה ובניית תכנית אסטרטגית לשכונה
- יצירת מסה קריטית של חברי קהילות משימתיות, צעירים, ורשת של תושבים פעילים אשר יעסקו בפיתוח והפעלה של מגוון מענים שכונתיים ויוזמות שיתנו מענה לצרכי אוכלוסיית השכונה, ובפרט אוכלוסיות בסיכון.
- גיבוש הנהגה שכונתית שתהיה חלק ממערך קבלת החלטות לגבי השכונה (בשיתוף עם הרשות)
- בניית שותפויות משמעותיות וארוכות טווח עם הרשות וגורמים שונים (משרדי ממשלה, פילנטרופיים, ארגוני החברה האזרחית...), אשר יובילו לעליה משמעותית בהשקעות בשכונה.
- יצירת פורום מוביל אשר יוביל את המהלך תוך תכלול פעילות אנשי המקצוע והגורמים ברמה השכונתית.
- פיתוח מגוון מענים שכונתיים ויוזמות בתחומי חינוך, רווחה, תרבות, בטחון אישי ושיפור המרחב הציבורי, בהתאם לצרכי אוכלוסיית השכונה, ובפרט אוכלוסיות בסיכון
- ליווי של כל הפעילויות הללו במהלך תקשורת שיספר כלפי חוץ וכלפי פנים השכונה את הסיפור של השינוי המתחולל בשכונה ויביא לשינוי בתדמית השכונה.

הפעילויות יילוו וייתמכו באופן אקטיבי על ידי קרן שחף והקרן למפעלים מיוחדים המביאות למהלך לא רק מימון, אלא גם ניסיון, ידע מקצועי וניהולי ויכולת לתכלל את המיזם ולרתום אליו שותפים.

המודל הלוגי

תשומות	פעילות	תוצאות טווח קצר – עד שנתיים	טווח בינוני – 3-4 שנים (במהלך הפיילוט)	תוצאות טווח ארוך- 5-7 שנים
רכז	בניית שותפויות (עם הרשות המקומית, משרדי ממשלה, ארגוני חברה אזרחי במרחב פילנתרופיה, מגזר עסקי) וגיוס משאבים (לשכונה (באמצעות פגישות)	<ul style="list-style-type: none"> העירייה תשקיע בפועל את התקציב שאליו התחייבה בתחומי פעילות המיזם עליה במודעות של הגורמים במגזרים השונים לפרויקט, עליה בנכונות וברמת העניין להשתתף בפרויקט התחלת כניסת השקעות לשכונה כתוצאה מהשותפויות של ארגונים שכבר פועלים בשכונה 	<ul style="list-style-type: none"> גידול בהשקעת משאבים של הרשות בשכונה מעבר להתחייבות הראשונית (בתחומי הפעילות של המיזם) יכנסו השקעות לשכונה מגורמים שבעבר לא פעלו בשכונה תחול התקדמות בשקיפות ושיתוף התושבים על ידי הרשות (בהתייחס למדיניות ולביצוע) 	<p>תוצאות ברמת הרשות</p> <ul style="list-style-type: none"> יתפתחו מודלים של עבודה משותפת בין הרשות המקומית לחברה האזרחית (כולל שיתוף מידע) הרשות תיקח על עצמה לממן לפחות 50% מעלות הפרויקט אחר סיום הפיילוט הרשות תתחזק את מאגרי הידע השכונתיים, תעדכן אותם ותטמיע את השימוש בהם במחלקות השונות הרשות תפתח מענים ושירותים חדשים מעבר לאלו שתוקצבו על ידי המיזם
רכז	בניית השותפות בין קהילות המשימה בשכונה (באמצעות מפגשים, פעילויות משותפות)	<ul style="list-style-type: none"> יוקם פורום משותף לקהילות יבנו שיתופי פעולה בין הקהילות (קהילות יסייעו זו לזו בפרויקטים שלהן) פורום הקהילות יהווה חלק מרכזי מהפורום המוביל 	<ul style="list-style-type: none"> הפורום המוביל עובר באופן הדרגתי לפעילות עצמאית יופעלו פרויקטים משותפים לקהילות ולגופים נוספים 	<p>תוצאות ברמת החברה האזרחית</p> <ul style="list-style-type: none"> הנהגת השכונה (הכוללת קהילות ותושבים ומייצגת את
רכז	הקמה, ליווי מקצועי וריכוז של פורום מוביל (מורכב מחברי קהילות משימה, פעילים	<ul style="list-style-type: none"> הפורום המוביל שותף בבניית תכנית ארוכת טווח לשכונה (בשיתוף הרשות) 		

תשומות	פעילות	תוצאות טווח קצר – עד שנתיים	טווח בינוני – 3-4 שנים (במהלך הפיילוט)	תוצאות טווח ארוך- 5-7 שנים
	קהילתיים, גורמים מהרשות) וצוותים ייעודיים	<ul style="list-style-type: none"> הפורום המוביל ייקח אחריות על מימוש התוכנית וגיוס תמיכה מהרשות הפורום המוביל יפעל ליצירת שקיפות והשתלבות בתהליך קבלת ההחלטות של הרשות (מדיניות וביצוע) 		<p>החברה האזרחית) תפעל באופן עצמאי בשכונה, בשותפות עם הרשות</p> <ul style="list-style-type: none"> הנהגת השכונה בשיתוף הרשות יבנו תכנית אסטרטגית לשכונה לחמש השנים הבאות ויקחו אחריות על מימושה עליה במספר הקהילות האקטיביסטיות שפועלות בשכונה ובמספר חברי הקהילות החדשות והוותיקות עליה במספר ומגוון ההתארגנויות האזרחיות, והפעילים בשכונה בשכונה יפעלו מגוון שירותים בתחומי החינוך, תרבות, והרווחה שיתנו מענה לצרכים של כלל האוכלוסייה ושל אוכלוסיות בסיכון
רכז מלווה מקצועי	מיפוי צרכי השכונה בשגרה ובחרום בניית אסטרטגיה שכונתית, וליווי היישום של התכנית	קמה/מתבססת הנהגה שנפגשת באופן סדיר,		
רכז מלווה מקצועי	הקמת/חיזוק הנהגת השכונה		ההנהגה מפתחת ממשקים ושיתופי פעולה עם הרשות נציגים מהפורום משתלבים בהנהגת השכונה	
רכז תקציבים	פיתוח והפעלה של מגוון מענים שכונתיים ויזמות בתחומי חינוך, רווחה, תרבות, בטחון אישי ושיפור המרחב הציבורי, בהתאם לצרכי אוכלוסיית השכונה, ובפרט אוכלוסיות בסיכון	<ul style="list-style-type: none"> הקהילות בשיתוף ארגונים/פעילים קהילתיים יובילו הקמה והפעלה של פרויקטים שיתנו מענה לצרכים בשגרה ובחירום בתמיכת המיזם, ובפרט לצרכים של אוכלוסיות בסיכון התבססות של הפרויקטים- גיוס כסף נוסף, הרחבת שעות פעילות, גידול במספר המוטבים הרחבת כמות ומגוון הפעילים מקרב האוכלוסיות השונות בשכונה שיפור במיצוי הזכויות של האוכלוסיות בסיכון עליה בצריכת השירותים בקהילה על ידי האוכלוסיות בסיכון 		

תשומות	פעילות	תוצאות טווח קצר – עד שנתיים	טווח בינוני – 3-4 שנים (במהלך הפיילוט)	תוצאות טווח ארוך- 5-7 שנים
רכז, רכז קהילה, ליווי מקצועי, תקציב	הקמת לפחות קהילה משימתית חדשה אחת (בני מקום או הבאת קהילה מבחוץ)	<ul style="list-style-type: none"> תפעל קהילה משימתית חדשה בשכונה (לפחות 10 איש) הקהילה תבצע צעדים לבניית שותפות עם הרשות 	<ul style="list-style-type: none"> הקהילה מתבססת (יש מוסדות, מנגנונים, מטרות ויעדים) מתבצעת פעילות בשיתוף עם הרשות הקהילה מפעילה פרויקט בשכונה 	<p>תוצאות כלליות בשכונה</p> <ul style="list-style-type: none"> ישתפרו היבטים הפיזיים של השכונה (בתחומי הפעילות של הפרויקט) שיפור ברווחה האישית של אוכלוסיות בסיכון (תחושה שיש כתובת לפנות אליה, שיש אוזן קשבת, שיש מענים הולמים לצרכים בהתייחס לאיכות, לרמה ולזמינות) תשתפר האטרקטיביות של השכונה לצעירים ומשפחות צעירות מחוץ לה עליה בשיעור ההגירה (או צמצום ההגירה השלילית) של צעירים ומשפחות צעירות לשכונה
רכז, רכז הרשת, תקציב	הקמת וריכוז רשת (רשת תושבים פעילים, או רשת לבניית חוסן קהילתי (בשיתוף הרווחה) -במודל שיתאים לשכונה)	<ul style="list-style-type: none"> קיימת רשת (לפחות 30-50 איש), הוקמו מנגנונים לרשת (צוות ניהול, מבנה ארגוני) הרשת לוקחת על עצמה לפחות 2 יזמויות קהילתיות- חברתיות/רווחה (כגון: פעילות בחרום, ארועי תרבות קהילתיים, מגוון חוגים וכדומה) 	<ul style="list-style-type: none"> הרחבת ההשתתפות האזרחית בשכונה (גיוון אוכלוסיות שמשתתפות, מגוון סוגי השתתפות והיקף ההשתתפות) יתחזק החוסן הקהילתי 	
רכז	בניה ותחזוקה של מאגרי מידע וידע על השכונה	מאגרי הידע ישמשו באופן שוטף לתכנון הפעילות בשכונה ולמעקב אחר השינויים המתרחשים בה	הטמעת השימוש בידע ומידע בתהליכי תכנון של השכונה והרשות	
רכז, חברת יח"צ	מיתוג מחודש של השכונה (יחסי ציבור, פרסום...)	חיזוק תחושת השייכות והגאווה של תושבי השכונה עליה במודעות התושבים לכל הפעילות שמתרחשת בשכונה	שיפור תדמית השכונה כמקום שטוב לחיות בו בקרב צעירים ומשפחות צעירות מחוץ לשכונה שיפור תדמית השכונה בקרב הרשות כשכונה שמשתלם להשקיע בה, שכונה שמתפתחת	